

Резултати са скупа „**Промоција родне равноправности у процесу креирања јавних политика на основу података у Србији**“

Хотел Зира, 14. и 15. октобар 2014.

Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва, у сарадњи са Европским институтом за родну равноправност и Републичким заводом за статистику, организовао је скуп 14. и 15. октобра 2014. године под називом: **“Промоција родне равноправности у процесу креирања јавних политика на основу података у Србији”**. Циљ скупа била је промоција креирања политика на основу података у области родне равноправности, као и размена искустава из Србије и ЕУ, а посебан циљ се односио на креирање и усвајање **Индекса родне равноправности у Србији**. Специјални гости су били потпредседница Владе и министарка грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре Зорана Михајловић, Њ.Е. Амбасадор Делегације Европске уније у Србији Мајкл Давенпорт и Европски институт за родну равноправност, шефица сектора за операције Териз Марфи, као и експерткиње Института.

Другог дана скупа, **15. октобра, одржана је стручна обука** за статистичаре и статистичарке, као и експерте и експерткиње у области родне статистике и података за усвајање индекса родне равноправности за Србију, коју су одржале експерткиње др Ана Рита Манца и др Ирене Риобо-Лестон из Европског института за родну равноправност.

Индекс родне равноправности је јединствени мерни индекс који комплексност родне равноправности, као вишедимензионални појам, статистичким методама претвара у меру која је једноставна за коришћење и лако се тумачи. Он се формира комбиновањем родних индикатора, према концептуалном оквиру, у једну збирну меру. Састоји се од шест кључних домена (рад, новац, знање, време, моћ и здравље) и два пратећа домена (унакрсна неједнакост и насиље). Више информација о Индексу могу се пронаћи на званичној веб страници Европског института за родну равноправност.¹

Индекс родне равноправности мери колика је родна равноправност између мушкараца и жена у свим земљама чланицама Европске уније на скали од 0 - потпуна неравноправност до 100 – потпуна родна равноправност. Индекс мери родни јаз у односу на просечан ниво постигнућа у одређеном домену, обезбеђујући да се родни јаз не може сматрати позитивним тамо где указује на неповољан положај, како жена, тако и мушкараца.

Разлози за увођење индекса родне равноправности:

- ✓ Да би се обезбедило одрживо мерење родне равноправности чије је резултате лако разумети и саопштити;
- ✓ Да би се омогућило поређење Србије са земљама чланицама ЕУ кроз прилагођен збирни индикатор којим се мери родна равноправност у Европској унији;

¹ <http://eige.europa.eu/content/activities/gender-equality-index>

- ✓ Да би се обезбедио инструмент подршке доносиоцима одлука приликом оцењивања места где је наша земља на путу до постизања родне равноправности;
- ✓ Да би се омогућила значајна поређења различитих приоритетних домена родне равноправности;
- ✓ Да би се измерила постигнућа у области родне равноправности током времена;
- ✓ Да би се омогућило креирање политика родне равноправности на основу података о стању родне равноправности у Србији.

Закључци:

- Родна равноправност је императив друштва и заједнице и усмерена је на економски раст и социјалну кохезију;
- Влада Републике Србије поставиће родну равноправност као један од приоритета и у раду на постизању родне равноправности биће ангажована сва министарства;
- Родна равноправност један је од кључних принципа ЕУ и обавеза Србије на путу европских интеграција;
- Родна равноправност је хоризонтална област која треба да постане саставни део јавних политика које се спроводе, као и буде координирана на националном нивоу;
- Важно је постојање специфичних програма за унапређење родне равноправности и успостављање једнакости жена и мушкараца;
- Индекс родне равноправности један је од најосновнијих инструмената у процесу креирања јавних политика из перспективе родне равноправности у процесу европске интеграције. За Србију је важно да почне да ради на дефинисању показатеља и да усвоји Индекс како би спроводила политике усмерене ка већој родној равноправности заснованој на подацима и ка изједначавању права жена у односу на мушкарце, посебно у области рада и доношења одлука. Стога је за Србију важно да користи исти концептуални оквир који је коришћен и од стране земаља чланица ЕУ како би се осигурао довољан ниво поређења са земљама чланицама ЕУ и успоставили утемељени показатељи родне равноправности у Србији;
- Током израчунавања Индекса родне равноправности за Србију, потреба за равнотежом посебног пратећег домена може да се јави, како би се одговорило на одређену потребу у односу на национални контекст;
- Благовременим израчунававањем националног Индекса родне равноправности, Србија ће бити прва земља ван ЕУ-28 земаља чланица која која ће га израчунати;
- Потребно је наставити сарадњу између свих институција на националном и локалном нивоу, организација цивилног друштва, међународних организација, Европске уније и пре свих Европског института за родну равноправност.

Главни изазови увођењу Индекса родне равноправности у Србији

Један од највећих изазова, препознат током дводневног скупа **“Промоција родне равноправности у процесу креирања јавних политика на основу података у Србији”** у процесу формирања Индекса родне равноправности у Србији, представља расположивост података неопходних за израчунавање истог.

Република Србија је у процесу приступања Европској унији у обавези да, поред осталог, прилагоди и статистичко извештавање европским стандардима. Овај процес је покренут и захваљујући досадашњим напорима Србија располаже подацима из истраживања APC и SILC, који представљају значајан део извора података коришћених за израчунавање Индекса родне равноправности у ЕУ.

На жалост, Србија још увек није укључена у сва истраживања која се спроводе на нивоу Европске уније (попут истраживања о зарадама – „Structure of earnings survey“, истраживања о условима на раду – „European working conditions survey“ и истраживања о женама и мушкарцима у процесу доношења одлука – „Women and Men in Decision Making“) а која, такође, представљају изворе података за Индекс родне равноправности.

С друге стране, Србија располаже једним бројем националних података (попут података из образовне, виталне и статистике зарада, као и истраживања „Коришћење времена у Републици Србији“), које Европски институт за родну равноправност није био у могућности да уврсти у свој индекс зато што нису све земље чланице располагале упоредивим подацима. Уз жељу да имамо овај важан композитни индекс, а имајући у виду расположиве податке и потенцијално корисне индикаторе којима располажемо, стручњаци из Србије ће изабрати најприкладније индикаторе које ће укључити у израчунавање Индекса родне равноправности.

Доступност података на регионалном, односно општинском нивоу, такође треба узети у обзир приликом избора индикатора који ће ући у обрачун Индекса. С обзиром да ће Србија формирати национално специфичан Индекс родне равноправности, треба узети у обзир формирање Индекса на нивоу региона, уколико није могуће формирање на нивоу локалних самоуправа. Овакав обухват представљао би значајан извор информација о стању у погледу родне равноправности у различитим географским крајевима Србије и допринео би бољем препознавању питања родне равноправности како у националним, тако и у локалним стратегијама и акционим плановима.

Пут ка Индексу родне равноправности

У циљу усвајања релевантног Индекса родне равноправности који ће одражавати потребе и стање у Србији у погледу родне равноправности, неопходно је пре избора самих индикатора и израчунавања индекса сагледати шири концептуални оквир. Најбољи начин да се то учини је формирањем радне групе у коју ће бити укључене потенцијално заинтересоване стране, односно експерти и експерткиње у области родне равноправности и статистике, представници Координационог тела за родну равноправност Владе Републике Србије, представници Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања (Одсек за унапређење родне равноправности), представници Републичког завода за статистику и Тима за социјално укључивање и смањење сиромаштва. Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва ће у наредном периоду покренути конституисање овакве радне групе.

Након сагледавања како теоријских концепата, тако и стратешког и законодавног оквира у погледу родне равноправности у Србији, неопходно је да поменута радна група размотри све расположиве индикаторе који могу осликавати евентуални различит положај жена и мушкараца и донесе одлуку који од њих на најбољи могући начин осликавају питање родне равноправности у Србији. Приликом избора индикатора, важно је водити рачуна о квалитету и доступности података.

С обзиром да је методологија Индекса родне равноправности развијена од стране Европског института за родну равноправност, њихове смернице и консултације представљају неизмерну помоћ у целокупном процесу превазилажења изазова и формирања Индекса родне равноправности у Србији.

Европски институт за родну равноправност је уверен да Србија има све неопходне податке и техничке предуслове како би израчунала национални Индекс родне равноправности, а потом га усвојила и наставила да користи као важан механизам праћења стања родне равноправности у Србији. Искуство Србије се може показати као користан пример добре праксе и добар показатељ за друге земље кандидате за чланство у ЕУ, као и за земље ван ЕУ.